

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobkyně: I. M.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí ze dne 18. 2. 2021, č. j. X

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se **n e p ř i z n á v á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se včasně podanou žalobou, doručenou Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“ či „zdejší soud“), domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty její námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 10. 2020, č. j. X (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým žalovaná podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“) a s přihlédnutím k článku 12, 16 odst. 1 a 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb., m.s. (dále jen „Smlouva“) přiznala žalobkyni ode dne 1. 7. 2020 český (poměrný nebo dílčí) starobní důchod před dosažením důchodového věku (rozumí se, že nárok na důchod byl získán

na základě dob pojištěných získaných na území České republiky a také se přihlíží k dobám pojištění získaným na území Ruské federace). Starobní důchod byl přiznán v celkové výši 3 129 Kč měsíčně.

II. Žaloba

2. Žalobkyně především namítala, že od 15. 10. 2014 ji byl stanoven důchod v Ruské federaci. Doby pojištění, které byly započítány do starobního důchodu, pak jsou od 5. 7. 1977 do 6. 12. 1977 a od 24. 8. 1978 do 28. 4. 2000. Doby pojištění činí 22 let, 1 měsíc a 9 dnů. Tyto údaje žalovaná obdržela na základě vlastní žádosti od Penzijního fondu Ruské federace.
3. Žalobkyně dále uvedla, že v souladu s informativním listem důchodového pojištění sepsaného v Praze dne 9. 11. 2016 její pracovní činnost a tím i sociální a důchodové pojištění začalo v ČR od 27. 10. 1999. Období od 27. 10. 1999 do 28. 4. 2000 se překrývá pracovní činností, jak v ČR, tak v Ruské federaci. Žalobkyně své pracovní povinnosti, které měla vůči zaměstnavateli v Ruské federaci, prováděla na dálku pomocí počítače, avšak stále se nacházela v ČR. Dne 28. 4. 2000 byl její pracovní poměr v Ruské federaci ukončen. Od 1. 5. 2000 do 21. 8. 2000 žalobkyně z rodinných důvodů byla na území Ruské federace.
4. Žalobkyně dále uvedla, že od 22. 8. 2000 byla vedena na úřadu práce. Žalobkyně hledala práci na zkrácený úvazek z důvodu péče o rodiče jejího manžela, se kterými žili ve společné domácnosti a nutně potřebovali neodkladnou péči. Žalobkyně pečovala o otce manžela, který v X zemřel na rakovinu. Dále pečovala o matku žalobce, na kterou dostávala příspěvek na péči (zemřela v X). Od 1. 9. 2010 pak měla žalobkyně možnost začít pracovat na plný úvazek, což učinila. Pracovala do 30. 6. 2019 a pak odešla do předčasného důchodu o rok dříve, neboť potřebovala pečovat o svou matku narozenou v roce 1935.
5. Žalobkyně dále uvedla, že v období od 22. 8. 2000 do 31. 12. 2008 ji žalovaná nepřiznala dobu pojištění v ČR, neboť nebyla odhlášena z trvalého bydliště v Ruské federaci ke dni 31. 12. 2008. Žalobkyně však tuto podmínku nemůže nikdy splnit, protože od roku 1998 získala trvalý pobyt pro cizince v ČR z důvodu sloučení rodiny. Žalobkyně však jako občan Ruské federace má stále povinnost mít trvalý pobyt v Ruské federaci. Bez trvalého pobytu v Ruské federaci by nezískala cestovní doklad, a tudíž by nemohla získat doklad o trvalém pobytu v ČR.
6. Žalobkyně již v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí namítala, že výklad čl. 13 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a Ministerstvem práce a sociálních věcí Ruské federace k provádění Smlouvy nelze aplikovat na cizince, který je držitelem průkazu trvalého pobytu pro cizince, neboť se nemůže odhlásit z trvalého pobytu v Ruské federaci. Dle žalobkyně lze použít čl. 7 Ujednání, který stanoví, že čl. 30 odst. 4 Smlouvy nevylučuje možnost přihlídnout při výpočtu výše důchodu k dobám pojištění (zaměstnání), které nebyly hodnoceny při výpočtu výše důchodu ani jednou ze smluvních stran před vstupem této smlouvy v platnost. Žalovaná pak na tuto námitku nijak nereagovala.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě především uvedla, že žalobkyně uplatnila dne 6. 5. 2020 žádost o přiznání starobního důchodu od 1. 7. 2020, tj. před dosažením důchodového věku. V žádosti uvedla, že byla v letech 1974 až 2000 pojištěna v Rusku. Žalobkyně měla ke dni 31. 12. 2008 trvalý pobyt na území Ruské federace. Tuto skutečnost potvrdila i v čestném prohlášení ze dne 18. 6. 2020. Dle sdělení ruského nositele pojištění ji byl od 15. 10. 2014 přiznán důchod.
8. Žalovaná dále provedla rozbor čl. 30 odst. 3 Smlouvy a uvedla, že žalobkyně měla ke dni 31. 12. 2008 trvalý pobyt v Ruské federaci. K uvedenému datu byla občankou Ruské federace, a proto pro stanovení výše jejího starobního důchodu a ke zhodnocení doby pojištění získaných na území ČR byl od roku 2000 do 31. 12. 2008 příslušný ruský nositel pojištění.

IV. Posouzení věci krajským soudem

9. Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).
10. Napadené rozhodnutí žalovaného krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).
11. Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.
12. Předmětem projednávané věci bylo posouzení režimu doby pojištění od 22. 8. 2000 do 31. 12. 2008. Skutkový stav nebyl sporný, bylo tedy možné vycházet ze zjištění, že žalobkyně v této době žila, pracovala, odváděla pojistné na sociální zabezpečení a měla trvalé bydliště v České republice, ve správním řízení žalobkyně doložila čestné prohlášení ze dne 18. 6. 2020, podle něhož měla ke dni 31. 12. 2008 trvalý pobyt na území Ruské federace. Tato skutečnost pak plyne i ze správního spisu a žalobkyně i v žalobě uváděla, že nemůže splnit podmínku odhlášení z trvalého bydliště v Ruské federaci, neboť jako občan Ruské federace má povinnost mít trvalý pobyt v Ruské federaci (bez trvalého pobytu by nezískala cestovní doklad a tak by nemohla získat doklad o trvalém pobytu v ČR). Její žalobní námitky se týkaly především právního posouzení, a to interpretace a aplikace čl. 30 odst. 3 smlouvy a čl. 13 ujednání.
13. Podle čl. 30 odst. 3 smlouvy, který patří mezi její přechodná ustanovení: *Pro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. prosince 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna,*

doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.

14. Definici místa trvalého bydliště podle smlouvy upravuje čl. 13 ujednání: *Pro účely provádění Smlouvy se má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředloží-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany (odst. 1). Ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. prosince 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy (odst. 2).*
15. Z citovaných ustanovení jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka. Další skutečnosti (místo výkonu práce, právní řád, kterým se v té době řídily související vztahy, respektive otázka, kde pracovník odváděl pojistné na sociální zabezpečení) jsou proto irelevantní. Zjišťování místa trvalého bydliště dále rozvádí čl. 13 ujednání, který konkrétně zavádí domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož je pracovník příslušníkem. Vyvrátit ji lze předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti.
16. Z výše uvedeného je jednoznačně zřejmé, že místo trvalého bydliště je rozhodným kritériem, které je třeba prověřovat u všech dob pojištění získaných do 31. 12. 2008. Článek 13 toto místo pro účely smlouvy definuje, proto se podle něj postupuje ve všech těchto případech. Jedná se o ujednání mezi ústředními orgány české a ruské státní správy, které navazuje na smlouvu, s jehož přijetím samotná smlouva počítá (viz její čl. 23) a jehož cílem je upřesnit postupy při aplikaci smlouvy v praxi. Článek 13 konkrétně definuje místo trvalého bydliště pracovníka tak, aby bylo možné určit právě jedno takové místo, čímž přispívá k naplnění základního účelu smlouvy – určení právě jednoho státu, který vezme určité doby pojištění v úvahu. Nebylo tedy důvodu toto pravidlo neaplikovat.
17. Žalobkyně v nyní posuzovaném případě nesplnila právě podmínku odhlášení z evidence na území Ruské federace, a proto za stát jejího trvalého bydliště ve smyslu [čl. 30 odst. 3 Smlouvy](#) ve spojení s čl. 13 prováděcího ujednání bylo třeba považovat stát její státní příslušnosti, jímž k rozhodnému dni 31. 12. 2008 byla právě Ruská federace.
18. Pokud jde o žalobkyní uváděné důvody, na jejichž základě se nemohla v dané době odhlásit z evidence na území Ruska (tj. že nemůže splnit podmínku odhlášení z trvalého bydliště v Ruské federaci, neboť jako občan Ruské federace má povinnost mít trvalý pobyt v Ruské federaci a bez trvalého pobytu by nezískala cestovní doklad a tak by nemohla získat doklad o trvalém pobytu v ČR) jsou tyto důvody z hlediska aplikace příslušného kolizního pravidla irelevantní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2018, č. j. [5 Ads 231/2017 – 23](#)

19. Soud k věci uvádí, že dřívější úprava, respektive úprava v přechodných ustanoveních smlouvy rozhodných pro doby pojištění do 31. 12. 2008, nesměřovala k naplnění principů řešících kolizi národních systémů sociálního zabezpečení v takové míře, jako je tomu v případě úpravy současné, obsažené ve vlastních pravidlech smlouvy (srovnej čl. 6 odst. 1). Důraz na kritérium trvalého pobytu, státní příslušnost, potažmo bydliště pracovníka brání plnému uplatnění principu aplikace právního řádu jediného státu a principu rovného zacházení (k této problematice obecně srovnej usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006 – 132, publ. pod č. 1915/2009 Sb. NSS, body 18. až 22.). Tato skutečnost je nicméně důsledkem přerušení tradice, která se v Československu uplatňovala již v meziválečném období (srovnej Vzájemnostní úmluvy s Rakouskem č. 78/1933 Sb. z. a n., a Německem č. 209/1933 Sb. z. a n.), v letech 1948 – 1989, kdy byla naše země součástí tzv. sovětského bloku. Právě v této době vznikla předchůdkyně smlouvy – dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení (publ. pod č. 116/1960 Sb., konec platnosti 31. 12. 2008, viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 87/2008 Sb. m. s., dále jen „dohoda“), jejíž principy byly do určité míry zachovány v přechodných ustanoveních smlouvy, která žalobkyně napadá. Je však třeba zdůraznit, že tato ustanovení se týkají dob pojištění získaných do 31. 12. 2008, tj. do skončení platnosti dohody. Je nasnadě, že postupná transformace hospodářského a sociálního systému po roce 1989, včetně znovuoobnovení vztahů se zahraničím na tradičních zásadách, nemohla změnit fakt, že se vývoj několik předcházejících desetiletí ubíral jiným směrem. Přechodná ustanovení proto nejsou nelogická nebo nezdůvodněná, pouze odráží tyto změny a představují standardní řešení intertemporálních účinků právních norem.
20. V projednávané věci bylo namíste aplikovat čl. 30 odst. 3 smlouvy i čl. 13 ujednání a interpretovat je v souladu s jejich dikcí, která svědčí o jednoznačné vůli smluvních stran. Změna režimu dob pojištění získaných do 31. 12. 2008 a po tomto datu nevede k tomu, že by byl některým pracovníkům starobní důchod upírán, mění se pouze pravidla pro určení státu, který má vzít tyto doby pojištění v úvahu. Žalobkyně se tedy má případně domáhat zohlednění sporných dob pojištění u ruských orgánů (k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2017, č.j. 9 Ads 228/2016-30, a ze dne 30. 3. 2017, č.j. 1 Ads 330/2016-28).
21. Nedůvodná je rovněž námitka žalobkyně, v níž žalované vytýká, že nezhodnotila možnost stanovenou v čl. 7 prováděcího ujednání přihlédnout při výpočtu výše důchodu k dobám pojištění, které před 1. 11. 2014 nebyly hodnoceny ani jedním ze smluvních států.
22. Podle čl. 7 prováděcího ujednání *„Ustanovení [článku 30 odstavce 4 Smlouvy](#) nevylučuje možnost přihlédnout při výpočtu výše důchodu k dobám pojištění (zaměstnání), které nebyly hodnoceny při výpočtu výše důchodu ani jednou ze smluvních stran před vstupem této Smlouvy v platnost, přičemž zmíněný [čl. 30 odst. 4 Smlouvy](#) uvádí, že důchody a dávky přiznané před vstupem této smlouvy v platnost nebudou přepočítávány.*
23. Již z dikce těchto ustanovení tedy vyplývá, že smyslem čl. 7 prováděcího ujednání není modifikace kolizního pravidla obsaženého v [čl. 30 odst. 3 Smlouvy](#) ve spojení s čl. 13

prováděcího ujednání, nýbrž dané ustanovení toliko zakotvuje možnost, aby příslušný členský stát mohl přepočítat již dříve přiznanou výši důchodu v případě, kdy by dané doby jinak nebyly zohledněny ani jednou smluvní stranou. Jinými slovy čl. 7 prováděcího ujednání nezakládá pravomoc ČR zohlednit doby pojištění získané před 1. 11. 2014, nýbrž umožňuje ruskému nositeli pojištění, aby přepočítal žalobkyni již dříve přiznanou výši důchodu za účelem zohlednění dob pojištění získaných na území ČR. Obdobně na posuzovanou otázku, kdo je povinen zohlednit dobu pojištění získanou do 31. 12. 2008, nedopadají ani [čl. 12](#) či [15 Smlouvy](#) (k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2018, č.j. 5 Ads 212/2016-36).

V. Závěr a náklady řízení

24. Optikou shora učiněného náhledu je proto zřejmé, že postup žalované nevybočil z rámce zákonem stanovených právních hledisek, v odůvodnění rozhodnutí jsou správně posouzeny rozhodující právní i faktické skutečnosti, z nichž žalovaná vycházela, skutková zjištění jsou přehledně a srozumitelně uvedena a vyplývají z uvedených důkazů. Skutkový stav věci byl tedy zjištěn v souladu s ustanovením § 3 správního řádu. Soud neshledal ve správním řízení žádná procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.
25. Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.
26. Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti a žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, pročež nemá právo na náhradu nákladů řízení.
27. Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne

jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 27. dubna 2023

JUDr. Petr Polách, v.r.

samosoudce